

bizonytalan, mivel ezeken a részeken a sűrű gyep miatt a terepbejárást nem lehetett folytatni. A leletek kétségkívül a középkori *Marác* falu régészeti emlékei. A lelőhely valószínűleg a középkori falu K-i szélét jelzi.

Tótfalu: A község határának ÉNy-i részén, a Csákydoroszló felé vezető út Ny-i oldalán terül el a *Tótfalu* nevű dűlő, amely középkori forrásokból is ismert település nevét őrzi. A hely egy É-D-i irányú markáns dombvonulat északi, Rába-völgyre néző része. A dűlő déli, magasabban fekvő része mezőgazdasági művelés alatt áll. A terepbejárás idején a terület fel volt szántva, a vöröses agyagos erdei talaj nagyobb kemény hantokká állt össze, ami kissé nehezítette a munkát. A dűlő délebbi részén, a dombhát platóján szórványosan késő középkori, kora újkori cseréptöredékeket gyűjtöttem. A gyér leletanyag alapján nehéz eldönteni, hogy helyben települést jeleznek-e, vagy csupán szórvány, másodlagos helyzetű leletekről van szó. Tény, hogy ezen a területen kereshetjük a középkori Tótfalut. A falu maradványai talán a dűlő növényzettel fedett, É-i részén rejlenek.

Tótfalu, Csányi-kastély: A Tótfalu-dűlő É-i részén, a hegyhát peremén található a már ismert török kori vár, amely *Tótfalu vára* vagy *Csányi-kastély* néven szerepel a szakirodalomban. A várhely jó állapotban van, alakja ma is jól kivehető: a szabálytalan négyzet alakú, mintegy 60×60 m nagyságú dombocskát három oldalról mély árok veszi körül, É felé a felszín meredeken lejt a Rába-völgy síksága felé. Lényegében a magasabb fennsík peremén alakították ki az erődítményt, olyan módon, hogy a kevésbé védhető oldalakon árkokat ástak. A várhely DK-i sarkán a várárok fel van töltve, itt korábban kocsút vezetett be a területre. Az ÉNy-i részen kereszt áll. A várhely többi részét benőtte a fű, kisebb részben beerdősült. A magas aljnövényzet ellenére a szép számmal találtam a felszínen, elsősorban az É-i peremen 16–17. századi edénytöredékeket, valamint paticsdarabokat és kisebb téglatöredékeket. Néhány kiégett tapasztásdarabon jól megfigyelhető a hasított gerenda, vagy deszka lenyomata. Feltehetően a török kori palánkfal maradványairól van szó.

TAKÁCS KÁROLY

122. Felsővadász, Várdomb

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

2006. október 5-én helyszíni szemlét tartottunk a Felsővadásztól D-re fekvő, ÉK felé enyhén emelkedő Felső-hegynek nevezett fennsík DNy-i sarkában (Hrsz.: 026/7). A védendő lelőhelyet K felé a Vadász-patak széles völgye, D-ről annak egyik K-i oldalága határolja. A lelőhely környéke szántóföld, magát a Várdombot jelenleg nem művelik, magas fű borítja. A bronzkori település a községből, a Rákóczi-kastélytól a Vadász-patak K-i partján haladó földúton, száraz időben gépkocsival megközelíthető. DNy-i felét ma már egy jelentős részén elbányászták, megsemmisítve az őskori település ezen részét. A felhagyott homokgödör ma is nyitva van,

oldalában több objektum metszete látszott. Az egykori földvár kontúrait az intenzív mezőgazdasági művelés mára jelentősen elmosta, ezért körvonala a felszíni terepformák alapján csak becsülhető. Eredeti alakja valószínűleg ovális volt, hossza kb. 100 m, szélessége kb. 50 m lehetett. ÉK-i oldalán a fennsík felől mesterséges árok védte, amelyhez mára elszántott sánc is tartozhatott. Az árok ma már annyira betöltődött, hogy csak a vártetőhöz viszonyított sekély mélyedés formájában azonosítható. A domb tetejét az egykori ásatás helyén kökénybozót fedi. Itt összesen öt különböző méretű betemetetlen szelvény látható. A domb tetején és oldalában több helyen állatjártatok bolygatták a régészeti lelőhelyet.

Munkatársak: Jankovich-Bésán Dénes, Nagy Levente.

TANKÓ KÁROLY

123. Földeák, Dinnye-szög-hát

(Csongrád megye) Sza, Á

A Makó és Hódmezővásárhely közötti nyersgáz-gerincevezeték nyomvonalán található lelőhelyen (Txm-vezeték 2. sz. lh.) 2006. november 2–8. között végeztünk megelőző feltárást.

A nagy kiterjedésű lelőhely Földeák község külterületén, Óföldeák községtől É-ra, a Czukor-majortól Ny-ra, a hódmezővásárhely-óföldeák-földeáki határ közelében, az ún. Dinnye-szög-háton található. A területen elsőként 1973-ban folytatott régészeti terepbejárás során a háton három, gyakorlatilag egybefüggő régészeti lelőhelyet azonosítottak (Földeák 22–24. lh.). 2006 szeptemberében végzett terepbejárásunk során a lelőhelyek összefüggő területén nagyobb mennyiségben szarmata kori, illetve szórványos Árpád-kori kerámiaanyagot gyűjtöttünk.

A megelőző feltárás során, a hátat ÉNy–DK-i irányban átvágó nyomvonalban feltárt 6 m széles és 120 m hosszú szakaszon szarmata kori településeket, árokrészleteket, gödröket, illetve egy füstölő részletét, összesen 15 objektumot tártunk fel és dokumentáltuk.

BENDE LÍVIA – LÓRINCZY GÁBOR

124. Földeák, Kápolna-halom

(Csongrád megye) Sza, Kö?

A Makó és Hódmezővásárhely közötti nyersgáz-gerincevezeték nyomvonalán 2006 novemberében végeztünk megelőző ásatást (Txm-vezeték 1. sz. lh.). A lelőhely Földeák község határának DNy-i részén, az óföldeáki határ közelében helyezkedik el. A környezetéből markánsan kiemelkedő, kb. 50 m átmérőjű halom az erózió és a mezőgazdasági művelés során jelentős mértékben erodált. A tervezett gázvezeték a halmot középen vágta ketté.

A feltárás során 5 m szélességben átvágtuk a halmot, aminek során megállapítottuk, hogy a halom egy ÉK–DNy